

Innen és túl a látványon

A 63. Vásárhelyi Őszi Tárlat

Alföldi Galéria, Hódmezővásárhely, 2016. X. 1. – XII. 4.

LÓSKA LAJOS

Képekkel élünk és képekben értjük meg a világot.

HANS BELTING

Az Alföldi Galériában megrendezésre került Őszi Tárlat anyagát nézve arra a következtetésre jutottam, hogy az idei a beérkezettek, a megállapodottak tárlata. Nincsenek kiugró stílus vagy tartalmi változások a kollekción, minden művész a saját kitaposott útját járva, jó színvonalon dolgozik. Sietek hozzá tenni viszont, hogy napjaink művészeti életében sem regisztrálhatók igazán új kifejezőmódok és eszmék, egy posztmodern utáni világ szelcsendjében élünk. Ami kicsit aggasztónak tűnik, hogy nem mutatkoznak előjelei – vagy csak nekem nem tuntek fel – olyan, a művészetet lényegesen megváltoztató, felfrissítő tendenciáknak, mint amilyen a (neo)avangárd volt az 1960-as évek végén, a new wave expanziója a 80-as évek legelején vagy akár az új figurális festészet megerősödése a 90-es években. Talán majd a ma Y-

KONDOR ATTILA:
Részeseülés a létben II., 2016,
olaj, vászon, 140x120 cm

DOBÓ BIANKA:
Emlékmű IV., 2015,
akril, varrott vászon,
95x140 cm

generációjától várhatunk valamit. Őket azonban a számítógépek generálta virtuális valóság érdeklé elsősorban, amely viszont olyan természetű, mint a számítógépes játékok általában, köztes állapotot tükröző: sem nem teljesen valóságos, sem nem teljesen fikció.

Visszatérve Hódmezővásárhelyre, az idén látható körülbelül kétszáz mű némileg kevesebb, mint az utóbbi évek átlaga. Kiváltképpen a szobrászati

for: Dömötör Mihály

és a grafikai anyag tűnik kicsinek, még akkor is, ha köztudott tény, hogy az Őszi Tárlat elsősorban festészeti, ezen belül is a figurális kifejezőmódokat preferáló seregszemle. Az idősebb generáció bemutatását *Galambos Tamással* kezdeném. A 60-as évek első felében diplomázott művész az útkeresés időszakában nonfiguratív képeket is festett, amiről kevesen tudnak. Míg az előző, 2015-ös tárlaton erősen körbevágott groteszk portrékat láthattunk tőle, idén visszatért munkásságának több évtizedes, színes, csodákban gazdag, Pekáry István és némiképpen Berki Viola festésmódjával rokon, naiv és narratív stílusához (*Európa elrablása*). A másik senior, *Váli Dezső* is rothkós, nonfiguratív kompozíciókkal indult, majd zsidótemető-sorozata után kezdte el készíteni máig meghatározó, némiképpen Vojnich Erzsébet és Szűts Miklós művészetével is rokon, üres terű, sötét színvilágú műteremképeit. A jelenleg szereplő *Műterem vasárnap reggel* című alkotásának érdekessége az, hogy megtartotta ugyan korábbi, szürke, barna, fekete enteriőrképeinek azon jellemzőjét, hogy egy nagy üres térbe kicsiny motívumokat/motívumot helyez el, de velük ellentétben a derűs középkék koloritot tette uralkodóvá. A grafikus *Sulyok Gabriellán* ma is meggyőzőek hosszú évtizedek óta rajzolt, már-már kozmikus vonalfelhői. A szobrász *Kő Pál* farönkből kifűrészelt, posztamensre állított görögdinnyeszeletének átfestett parafrázisai viszont nem többek játékos, popos gegeknél.

for: Dömötör Mihály

A következő nemzedék tagjai zömmel a 70-es évek közepén kerültek a pályára. Mint már említettem, igen kevés (sík)geometrikus munkával találkozhatunk a termekben. Ezt a kifejezőmódot *Aknay János* színes téglalapokból és háromszögekből felépülő *Eszéki katedrális*a képviseli. *Dréher János* vakolt felületre emlékeztető képe direkt, plasztikus és nonfiguratív. A helyi illetőségű *Kéri László* figurális-expresszív vásznan az antik Rómából Hódmezővásárhelyre költözött, egy kivételével mezítelen hölgyeként megjelenített párkák láthatók. Ők döntenek minden halandó sorsáról, Klóthó fonja, Lakheszisz kiosztja és Atroposz elmetszi az élet fonalát (*Sors, Párkák*). Ugyancsak a mítoszok, pontosabban a folklórból fellelhető hiedelmek ihlették *Földi Péter* *A nagy kenyér – M. V. J. tiszteletére* című festményét. Földi gyakran alkalmazza a tökéletességet szimbolizáló kört, valamint az arra utaló rostát, kútgyűrűt, fészket. Ezen a vásznan a teljességet a parasztasszony kezében tartott hatalmas, kör alakú, malomkő nagyságú kenyér jelképezi, melynek tetején keresztforma van, ami a frissen sült kenyeret e jellel megszentelő népszokásra utal.

Az egyéni mitológiateremtés szép példája *Fehér László* rajza és festménye. Fehér indulása óta készíti a családi fotók ihlette műveit. Egy 60-as évekbeli amatőr fotó az alapja a *Szüleim I.* címűnek is, amelyen egy Wartburg személyautó mögött a szülei állnak mosolyogva. Szintén fényképből indult ki a feleségét és a fiát megörökítő vásznan, amelyen a két figura a nézőnek háttal megfestve gyönyörködik a kora esti városi fényekben (*Este Gliwicében*). Nem is olyan túl régen, a számos éjszakai képet készítő Regős István művészetét tanulmányozva arra voltam kíváncsi, hogy kortársai közül vajon hányan dolgoznak fel hasonló témát. Meglepődve tapasztaltam, hogy többen, mint gondoltam: elég talán *Szűcs Attila*, *Kovács Lehel* vagy *Kondor Attila* nevét leírnom az imént tárgyalt Fehér László mellett.

Az anyag legszámottevőbb részét a 2003-ban alakult Sensaria csoport mára már középgenerációvá érett tagjai – *Horváth Roland*, *Kondor Attila*, *Kovács Lehel*, *László Dániel*, *Megyeri-Horváth Gábor*, *Szabó Ábel* – készítették. A társulás módszerének lényege, hogy nemcsak látványhű festésmódot alkalmaznak – hiszen ezt megtették már mások a korábban figurális stílusban

foto: Dömötör Mihály

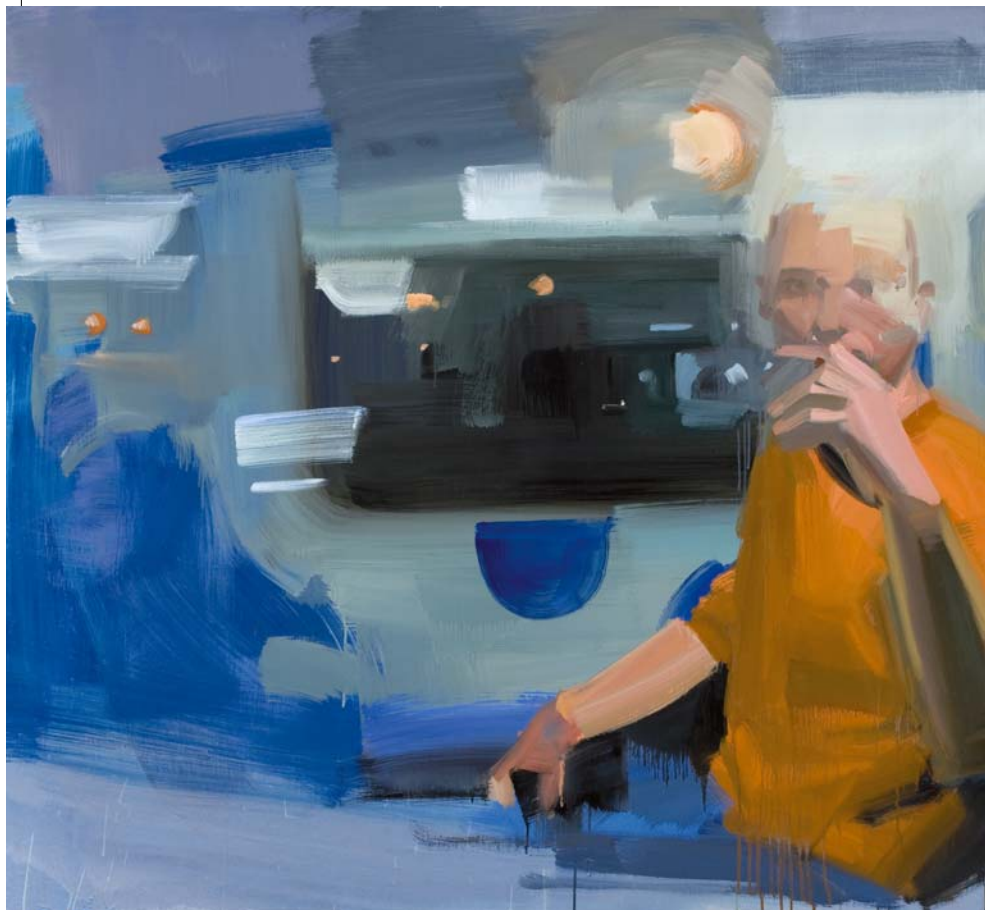
alkotó Konkoly Gyulától Lajta Gáborig –, hanem a művészettörténetben fellelhető, meghatározó művészegyéniségek stílusát is beépítik parafrázisként, utalásként műveikbe, emellett újra felfedezik a tájképet, a csendéletet, a portré műfaját.

FÖLDI PÉTER:
A nagy kenyér – M. V. J. tiszteletére, 2016, olaj, farostlemez, 103x103 cm

VÁLI DEZSŐ:
Múterem vasárnap reggel – A/2015/69, 2015, olaj, farostlemez, 79x82 cm

foto: Dömötör Mihály

foró: Domotör Mihály

Illendő kicsit részletesebben szólnom a földíjjal jutalmazott Kondor Attila *Részesülés a létben I-III.* című triptichonjáról. Kondor is látványfestőként indult, ám az évek folyamán egyre inkább a fogalmi kifejezés-mód felé orientálódott. Képein a táji részleteket felváltották a különböző klasszikus építészeti motívumok, amelyek a Kiscelli Múzeum templomterében megrendezett 2015-ös festmény-film installációján különböző tájképrészletekre vetültek. Már ebben a produkcióban is megjelent az a titokzatos ég alatt és víz fölött lebegő hegy, amely a Hódmezővásárhelyen szereplő triptichonjának fő motívuma és egyben a természet mítoszának, az Isten közelségének a jelképe. A középső elemet, a havas ormot a két oldalsó táblán a kirakatüvegen és üvegajtón keresztül tükröződő két másik kopasz szirt mintegy megsokszorozza, megidézve a romantikus Caspar David Friedrich természetábrázolásainak fenséges hatását.

Fel kell hívnom a figyelmet még a sensari-ásoktól nagyjából egy évtizeddel idősebb

Nagy Gábor György fotón már feldogozott, némiképpen metafizikus enteriőrjére (*Kísérlet I.*), amelyen ezúttal egy félig nyitott ajtón át vethetünk pillantást egy folyosóra, valamint az azt megvilágító hatalmas gömbégőkre. *Nádas Alexandra* képtáblái oltárszárnyakhoz hasonlítanak (*Hordozható azilum I-III.*)

A fiatalabb korosztályhoz tartozók közül három alkotót emelek ki. *Czene Márta* rajzán a fekvő lányok testrészeinek meghökkentő vágása vonzza a tekintetet, *Jagicza Patrícia Linda* kvázi geometrikus, hullámos papírlaphoz hasonló téglalapot jelenített meg kék tónusú

LŐRINCZ TAMÁS:

Önarckép, 2016, olaj, vászon, 100x110 cm

A fénykép objektivitásához, a hiperrealista látásmódhoz legközelebb álló Szabó Ábel az idén is lenyűgözi a látogatókat szlömösödő, lepusztult (kül)városrészeivel, épületeivel, egyszerre objektív és virtuóz stílusával (*Emlékezetből kiesett táj, HÉV-megálló*). Megyeri-Horváth Gábor *Esthajnalcsillagján* a vörösesbarna tónusú háttér előtt megjelenő három női akt viszont egy barokk allegorikus kompozícióra emlékeztet. *Lőrincz Tamás* önarcképét az egyéni karakter expresszív megragadása és az azt elidegenítő, elfedő hideg kolorit jellemzi (*Önarckép a Funicinó felé*).

GALLOV PÉTER:

Ikonskála I., 2015, grafit, papír, 29x44 cm

foró: Domotör Mihály

Fotó: Csikszentmihályi Márton

Fotó: Dömötör Mihály

képén, *Dobó Bianka* pedig a Széll Kálmán tér épületeit és a metrójárót örökítette meg redukált színhatású, szinte grafikus városképén.

Mint ahogy már írásom elején megjegyeztem, a szobor és a grafikai anyag nem volt túl számottevő, de néhány érdekes mű akadt köztük. Mindenekelőtt két ifjú grafikusnak, *Mórocz Istvánnak* a hidegtűi, valamint *Gallov Péternek* a nagy műgonddal megrajzolt skorpiós lapjai érdemelnek említést. A szobrászati anyagban *Nagámi* munkája képviseli a Csiky Tibor fellépése óta meghatározó geometrikus tradíciót. *Sejben Lajos* bádogformába foglalt mini könyvbobjektjei engem a Borges-féle, a világegyetemet modellező bábeli könyvtár egy szegmensére emlékeztetnek (*Könyvoltár I, II*). *Szmezsányi Boldizsár* fényesre polírozott márvány kompozíciója könnyed és elegáns.

Drabik István az utóbbi években felhagyott a rá hosszú éveken keresztül annyira jellemző, hegesztőpisztollyal felrakott, rücskös felületű kisszobrainak készítésével, és áttért a simább, lágyabb, hullámzó felületű, stilizált figurák kivitelezésére (*Fekvő*).

A szalon jellegű vásárhelyi kollekciónak képzőművészetünk látványra épülő irányzatait állítja a középpontba. A munkák többnyire narratívák, figurálisak. Ha a mögöttes tartalmukat is szeretnénk megismerni, érdemes megfogadnunk a neves művészettörténésznek, George Kublernek a műalkotás befogadását segítő eszme-futtatását, mert így valóban maradandó élményben lehet részünk: „A műtárgyak (...) kapura hasonlítanak: azon keresztül juthatunk be a festő terébe vagy a költő korába, egyszóval a művészi tapasztalás valamilyen gazdag birodalmába. De ehhez a látogatónak is fel kell készülnie: ha érzéketlenül vagy szellemi fogékonyság nélkül lép be, semmit sem fog látni.”

DRABIK TAMÁS:

Fekvő,
hegesztett vas, 23x26x16 cm

JAGICZA PATRÍCIA LINDA:

Kind of Blue – Don't Panic, 2016,
olaj, vászon, 140x110 cm

Díjazottak

Kondor Attila
Szvet Tamás
Földi Péter
Ámmer Gergő
Papageorgiu Andrea
Király Gábor
Jagicza Patrícia Linda
Kovács Lehel
Nádas Alexandra

Incze Mózes
Király György
Boldizsár Gábor
Szabó Menyhért
Takáts Márton
Lukács István
Kósa Gergely
Sejben Lajos
Dobó Bianka
Gallov Péter

Munkajutalom

Mórocz István
Gheorghita Borbála

Különdíj

Bányay Anna